

стилт напомня ритона от Керч (Маразов 1978: 44-50).

Семантика на образа. Идентификацията на ритона от могилата от Крушаре като „кон-петел“, предложена от Г. Китов, може да се стори странна. Аскоидната форма на този съд сякаш е за предпочитане. Но хрумването на Китов има интересни последствия за разкриване на семантиката на образа. Петелът идва от Индия, макар че елините го наричали „персийска птица“. Той е свещена птица на Марс и е наричан негов син, заради способностите си да се бие до смърт, използван е за военни предсказания, но също така е свързан с Хермес, а в Рим и с ларите. Освен това той е птица на Асклепий, която често е служила като оброчен дар, поднасян от болния на бога-лечител (Artemid. 5.9; Most 1993). Разбира се, боевете с петли било широко популярно развлечение в Атина (*RE* s.v. Hahnenkämpfe – K. Schneider; Bruneau 1965; Hoffmann 1974; Csapo 1993), а и сравнението на борците с петли било достатъчно разпространено (*Xen. Symp.* 4.9; затова има толкова петли по Панатинейските вази – награда за спечелен агон). На определен ден от годината всички възрастни мъже от Атина се събирали да наблюдават битка между петли в театъра, обичай, основан от Темистокъл след победата над персите (Lucian, *Anacharsis* 37; Aelian, *VH* 2.28). Петлите се бият заради кокошките, поради което често последните се изобразяват като стимули за тяхната битка (Bruneau 1965: nn 24, 25, 27-29). В един атически кратер е представена борба между двама мъже, маскирани като петли (Fowler 1989). Възможно е тези фигури, вероятно заети от първата версия на комедията на Аристофан „Облаци“, да представят иронично траките. Още повече, че в „Ахарняни“ (156 сл.) същият автор описва северните си съседи като итифалически и миришещи на чесън, а чесънът през древността се възприема като афродизиак и като стимулираща храна за воините и за петлите преди битка, както и като елемент от сватбената диета (Henderson 1991: 118ff; Csapo 1993). Още повече, че прилагателното *Исбуэт*, което вероятно е още един намек за траките, често описва ликуващите петли след спечелената битка (Csapo 1993: 121, n155). Героят от аристофановата комедия Фидипидес имитира петела, като му дават криле, шпори и гребен (1363 сл.). Шпорите на петлите несъмнено също имали итифалически конотации (Csapo 1993: 120).

Наскоро М. Николова посвети важна статия на фигурата от българската фолклорна сватба „петел-кон“ (2012). Ще повторя някои от основните характеристики на тази обредна „маска“. Петелът-кон е атрибут на едно от главните обредни лица в сватбата, наричано „зложник, петелджия, петлар,